

Barcelona 15 de Juny de 1923

La Quella de la Torratxa

Any XLVI Número 2310 15 cèntims — Atrassats, 30.

PERTENECE A LA BIBLIOTECA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

LA BIBLIOTECA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

EL CONDE I CATALUNYA

--Quin país!... Ademés dels conflictes i de la pudor, En Cambó plega! Jà, jà, jà!...

Acaba de sortir el catàleg

ESPORTS - SANROMA

Demaneu-lo avui mateix S'envia gratis

A. SANROMA - Balmes, 62 - BARCELONA

(Si desitja s'enviï certificat, enviï 30 cèntims en segells)

L'estàtua de Colom il·lumina Barcelona.
Naturalment, com que la làmpara és

VULCAN 1/2 WATT

La trobarà a la
Rambla de les Flors, 26 (Botiga)

Gran Restaurant "VILA"

Passatge Crèdit, 5 i 7

BARCELONA

CANVI D'AMO

Coberts-reclam a 2, 3'75, 4'50 i 5 pessetes

Abonaments de 30 coberts a 40 pessetes

» » 60 » a 75 »

Esplèndits salons per a banquets, casaments i
bateigs

Es el restaurant més concorregut de Barcelona

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes
classes : Revistes : Catàlegs
Edicions especials de luxe
Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115

BARCELONA

Soler i Torra Germans

BANQUERS

Rambla dels Estudis, 13 i Bonsuccès, 1

Valors - Cupons - Girs - Canvis

Negociem els cupons de les Deutes Interior,
Exterior i Amortitzable 4 % i Tresor 5 %.

Venciment 1.er de Juliol

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Guerra familiar

U a són dos èxits que han sorprès a la mateixa empresa. L'empresa que dona origen a la frase no'n va tenir més que un d'èxit. L'Acció Catalana n'ha tingut dos. Ara, quan tornarà a triomfar en les properes eleccions l'èxit ja no sorprendrà a ningú.

Era de preveure, direm. Així, amb el seu triomf en les eleccions provincials, l'Acció Catalana, ha obtingut la bel·ligerància de l'èxit i la bel·ligerància política.

Però l'arribada d'aquesta nova força política ha fet que caigui damunt de Barcelona una nova guerra civil. Teniem la lluita de catalans i castellans, de sindicalistes únics i lliures, d'obriers i de patrons, del Barcelona contra l'Espanyol, dels radicals adversos o favorables a l'Emilià Iglesias, de les taules de joc tancades contra les taules de joc obertes, dels sometents contra el governador, teniem cent petites guerres civils més, i la pau de la llar que era l'única pau que ens quedava, la pau de la família grata a Déu i indispensable per a la bona marxa social, ha estat trencada en la pau familiar catalanista, dividida entre «accionistes» i lligaires.

Hem vist votar fills contra pares i a l'inversa. Hem contemplat l'esquarterament moral de famílies que ademés de l'unitat de sang, tenien l'unitat nacionalista. Hem sabut, que el diumenge, en mil llars barcelonines, estigué a punt de representar-se la darrera escena del primer acte del Tenori, quan Don Diego apostrofa al seu fill, Don Joan, i aquest se regira contra el pare. I hem temut que mil malediccions paternals caiguin, implacables, damunt els caps de mil minyons que volen llibertar a Catalunya, encara que pateixi la família.

El pare és de la «Lliga». El fill de l'Acció Catalana. De quaranta per amunt, són regionalistes, de l'Espanya gran. De quaranta per avall, nacionalistes i de la Catalunya petita. Com més vells, més lligaires. Com

més joves, més nacionalistes. Els vells no tenen pressa per a aconseguir l'autonomia. Els joves la volen ara no ja l'autonomia sinó la mateixa independència. La vella guàrdia, morirà en el carrer de la Cucurulla, abans de rendir-se. La jove guàrdia, marxa endavant, per damunt fins de la tranquil·litat familiar. No hi ha, doncs, acord possible. Els sopars familiars, són sopars de guerra, i quan arriben jornades electorals, els pares han de treure tota la seva «pàtria potestat» per a posar un fre a les joioses mofes del fill que arriba triomfant del carrer, ple de districtes, de seccions, d'escrutinis i de vots.

Abans cada casa era un món. Ara cada casa catalanista és una Irlanda, no davant d'Anglaterra, sinó perquè els joves ho volen tot i els vells accepten lo que els hi vulguin donar. L'Irlanda gran ni l'han conseguida ni la conseguiran, però la lluita catalanista n'ha fet mil d'Irlandes de pis. Es clar que això fa recordar al conte de les olives, i la pell de l'ós, abans repartida que caçada, però això era també fatal. Tota la ciutat estava trasbalsada, però ens restava la pau familiar. Doncs ara, ni a taula hi ha pau, i el fill parla del pacte de Sans com si fos una taca personal del pare, i el pare s'indigna de que el fill sigui de l'Acció Catalana com si tingués amors amb una cupletista que li fes perdre el cap i portés la perturbació a la família.

PARADOX

El gest d'En Cambó

En Cambó es retira de «tota funció directora i representativa en la política catalana», i envia la seva acta de diputat a la Comissió d'acció política de la «Lliga».

Aquest gest, que molts és possible que el creguin un gest de derrota i de covardia, a nosaltres ens sembla ple de noblesa i de distinció. I cal recordar, i cal fer-ho constar, que nosaltres no som sospitosos, que nosaltres hem combatut l'actuació política d'En Cambó moltes vegades, totes aquelles vegades que, sincerament, ens ha semblat perniciosa als interessos de Catalunya.

Per això, per aquesta sinceritat nostra, podem dir avui que aquest gest d'En Cambó ens sembla massa lleuger, massa poc serè, i equivocat. Un home com En Cambó té una marcada significació en la política d'un poble. Un home com En Cambó s'ha de saber sempre necessari en la política d'un poble, més quan aquest poble, després d'un llarg període letàrgic, està en formació.

Nosaltres no podem creure que mesquins interessos econòmics l'han dut a la política i l'han fet capdill de la causa de Catalunya. Nosaltres no podem creure que per mesquins interessos econòmics En Cambó s'hagi convertit en un vulgar senyor ministrable. Nosaltres encara creiem en els ideals dels homes. Si En Cambó tenia un ideal polític, deu tenir-lo encara, malgrat les noves orientacions de la política catalana. En gràcia a aquest ideal, i en gràcia a Catalunya, En Cambó creiem que no deu retirar-se.

Llum d'auca

Sembla el títol d'un drama d'aquells que, uns quants anys enrera, feien al «Romea», veritat?

Però, no: aquesta llum d'auca a que nosaltres ens referim, l'hem vist a la Rambla a dos quarts de quatre de la matinada. I és tant d'auca aquesta llum que amb prou feines és llum, que amb prou feines s'hi veu.

Perquè s'ha de dir tot: a la Rambla hi han uns arcs voltaics. Però aquests arcs voltaics els apaga l'Ajuntament a dos quarts de quatre de la matinada. Ho fa per a estalviar? No, senyors, mai de la vida! Ho fa per estètica, per a que no es vegin aquelles horribles va-

lles del Metro. Ho fa per a que els poetes, si en queda algún, puguin parlar de l'«hora blava». I ho fa per a que els assassins puguin treballar amb més facilitat.

La ciutat heroica

Trobem que aquesta situació de Barcelona, que alguns panxa-contents troben trista—però d'aquests no se'n ha de fer cas perquè voldrien viure en una perpètua festa major,—s'hauria d'explotar, se'n hauria de fer propaganda, com més propaganda millor. I així com s'ha reglamentat el joc, reglamentar la desgràcia. I se'n han de fer programes, com si es tractés d'unes festes: Dia...: Presentació de ramille's d'escombraries. Dia...: Simulacre d'atemptat, sense simulacre. Dia...: Rifada general de les autoritats, amb assistència del poble.

Això, indubtablement, portaria gent a Barcelona. I els forasters sempre convenen!

Gats escaldats

Salonet de *La Publicitat*, aquell salonet que en temps de l'Hurtado servia per a exposicions. En una taula actes d'escrutini i estats de votació. Entorn de la taula els minyons d'Acció Catalana. En un recó el telèfon, i al telèfon En Vidal de Llobatera, que an ell li agràdarà, però que a nosaltres, no sabem per què, ens fa l'efecte d'un tinent vestit de paisà.

Truquen al telèfon.

—Digui... Sí. *La Publicitat*. Digui.

—Còm ha anat?

—Magníficament. Per ara les majories del segon.

—Carai! I no ens poden fúmer com l'altra vegada?

—No, senyor.

Més números. Més sumes. Més xivarri. Tornen a trucar al telèfon.

—Sí. *La Publicitat*.

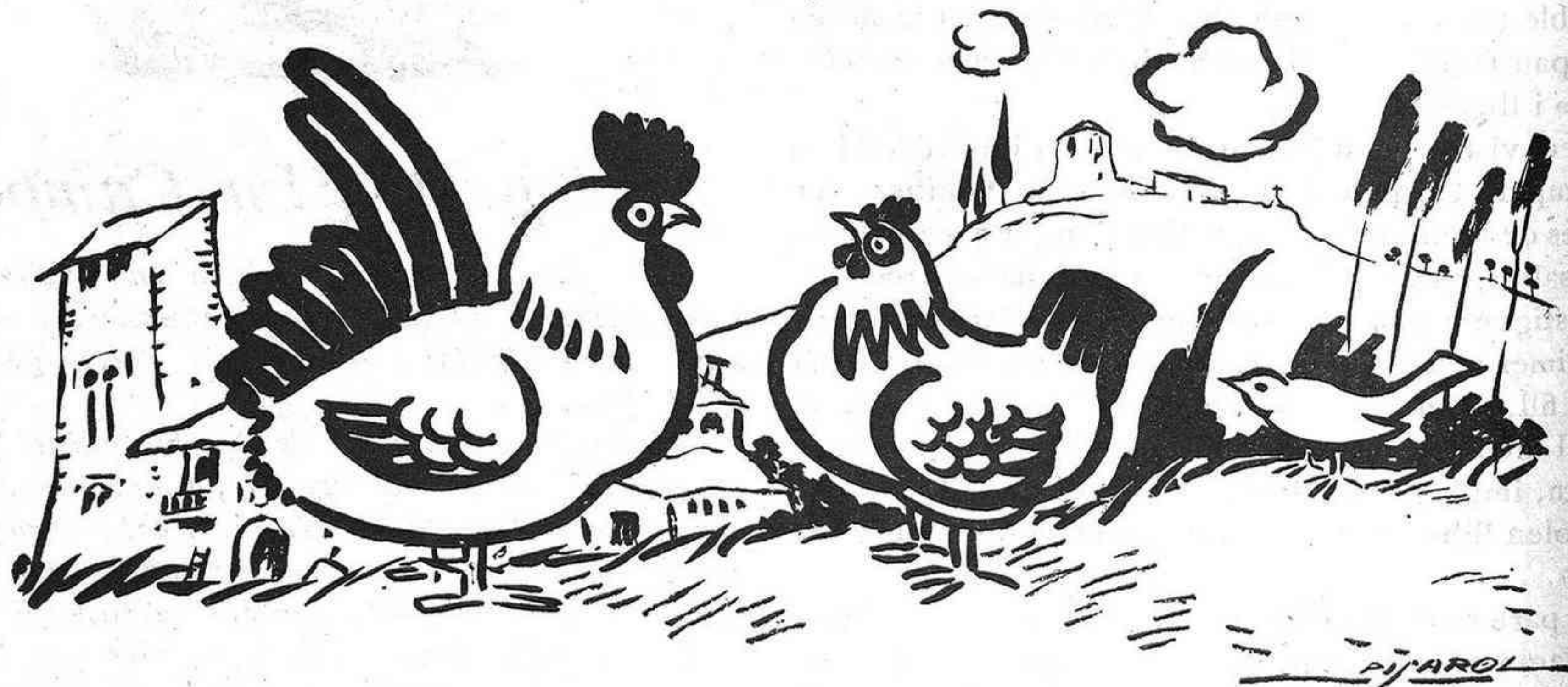
—Qui ha guanyat?

—Nosaltres les majories del segon.

—I no'ns faran cap tupinada?

—No, senyor, no.

I així dèu, vint, cinquanta vegades, i altres tantes la interrogació temerosa:

A muntanya les gallines ponen lo que manca a ciutat

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
ATENEU DE BARCELONA

L'HOME DEL DIA

La seva renúncia ha caigut com una bomba a Catalunya... i a Espanya

—No'ns faran cap trampa?

A l'últim arriba En Massot amb un plec voluminós, tant, que a dins hi va tot el districte segon.

—Hi és tot?

—Sí.

—Totes les actes?

—Sí.

—Firmades?

—Sí.

—Aquesta vegada no'ns robaran l'acta.

I tots els minyons, mirant el plec que conté totes les actes firmades, respiren contents i s'abracen.

El «Gallo» regionalista

Renunciem a recollir l'emoció i els comentaris produïts per la renúncia d'En Cambó a la política i a l'acta. Els uns se'n alegren i els altres se'n planyen. El bon catalanista se'n plany.

De totes les frases sèries no'n volem recollir-ne cap. O són comuns, o pedants, o estúpides. Una sí, precisament perquè no és sèria.

—Què et sembla?

—Res, com el *Gallo*: «una espantá».

Era la més exacta.

Grandeses bestials

*Al noble «Ron», víctima
d'una innoble veïna*

Hem rebut unes frapantes postals de la «Societat Protectora d'animals i plantes de Catalunya», i com que som animals sense irracionals instints, hem de confessar amb tota sinceritat que aquestes postals es poden considerar com un dels millors acerts.

Molt bé aquell empleat municipal que tira el llaç a un gos davant de l'Arc del Triomf. Simbolitza el triomf de l'animalitat humana.

Això m'ha fet recordar aquell cas criminal que fa poc va registrar-se en els anals de la imbecilitat provincialiana.

La família Frediani, que compona una companyia de circ, tenia un gos dotat de sensibilitat humana. Era llest, intel·ligent, noble guanyador del menjar que li donaven. Els acròbates ja el consideraven com de la família, i pocs dies abans de que l'assassinessin, en veure que l'animaló no s'aixecava del jaç fins que les grades del circ curullaven de gent, havien suprimit el

seu treball que consistia en pujar i baixar del flanc de un cavall al trot amb l'intercalació d'un salt mortal.

Però el noble cà, conscient de l'estima personal que li tenien, s'escapava per sota de la tela del circ ambulat.

Els Fredianis feren deduccions, i creguts de que's tractava d'una crisi passatgera, el treien cada dematí per la ciutat vallessana per veure si se li esvaïa aquell deixondament. Esclau, però, de les golosines, un jorn es cruspí una «bola» fatal que li entregà un bastard vetllador de la higiene pública. Si li haguessin deixat a terra, ja s'hauria cuidat ell de no tocar-la, però com que abans de donar-li li passaren hipòcritaments el palmell de la mà pel llom, no dubtà de l'esplendidesa humana.

L'estrignina feu el seu efecte, i de la destroça interior en vingué la mort. La seva família plorava, i encara hi hagué qui s'estranyà en veure llagrimejar homes tan corpulents.

Molt bé deia el col·laborador d'un dolent diari salista d'aquella ciutat que no conec, ni ganes tinc de conèixer:

«Lloran porque tienen alma. ¿Dice usted que los hombres no lloran? Tampoco lloran los adoquines.»

La bella iniciativa d'aquesta societat és digna de lloança.

Ho dic jo, el més humil redactor, perquè soc un dels que poden agrair més de les bèsties que de les persones.

Dos gossos he tingut i no tinc. El primer me'l feren desaparèixer perquè deien que per culpa d'ell no estimava tant a una criatura que no s'ho mereixia tant.

El segon, que ha passat gana amb mi, que lladrava als acreedors, que entrava a pensar penques de bacallà, que'm servia de companyia, i que durant una llarga malaltia me feia serveis de bon vetllador, aquest també morí asfixiat un jorn que pretengué defensar-se de la bestialitat humana. Per consol d'aquest crim, en-

cara pesa sobre meu el pes d'un judici «por lesiones perrunas».

Els vostres propòsits, senyors de la «Societat protectora d'animals», els trobo bestialment grans.

F. C.

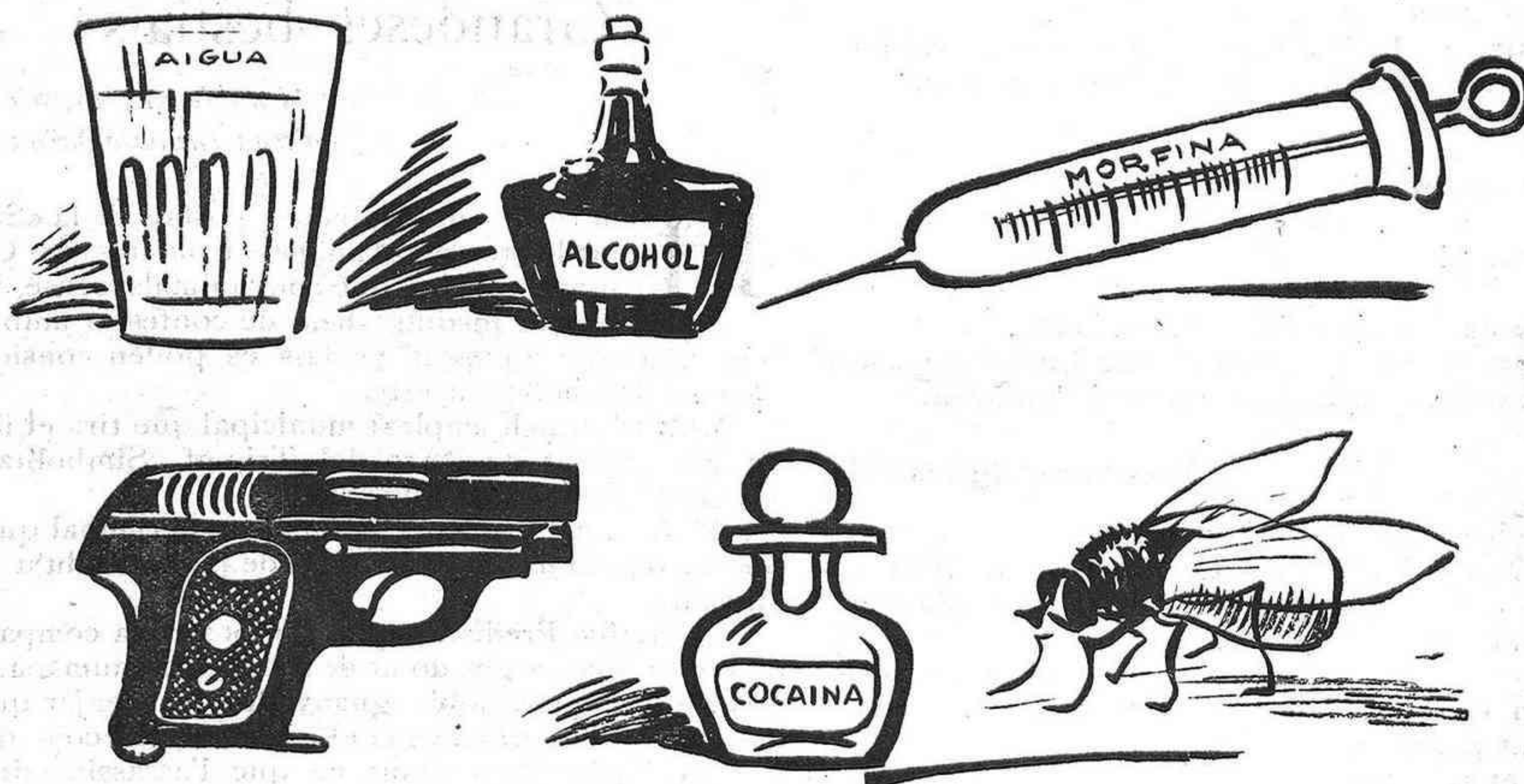
L'avió-correu de Palma ja funciona

El dimarts passat vingueren a Barcelona, en l'avió-correu de Mallorca, els periodistes de Palma En Joan Alomar, En Ferdinand Tous i En Josep Agustí.

Conduïen l'aparato l'Achilles Enderling, pilot, i l'Abel Gauthier, mecànic.

Aquests bons companys ens visitaren, dirigint, amb ocasió del primer viatge amb passatgers que fa l'Aero Marítima Mallorquina, des de les nostres columnes una salutació coral en nom del sentiment progressiu de la illa blava a la ciutat catalana, convulsa de ideals i presa d'ansies de tot millorament.

La veritable actuació catalana ja comença a veure la bona Acció del poble; les lligueres martingales fan anar endarrera la «Lliga» i el poble ja no's deixa lligar; els lerrouxistes, radicals, republicans i arlequins de la política convencional, no hi ha Déu que els faci anar pe! camí del bé.

Civilització... que fa enyorar l'estat salvatge

GLOSARI

Des de Itàlia

LA COMTESA AURÈLIA

Estant asseguts a les taules d'un restaurant de Frescatí, veiem aturar-se un gran auto.

Baixa el xòter, baixa un altre jove, baixen dos o tres senyorettes que semblen ésser de companyia, i tots plegats *treuen* del interior una senyora d'uns seixanta anys, d'una corpulència extraordinària, vestida de blanc com una núvia, i tan carregada de brillants, de maragdes i altra pedreria, que's necessiten unes mans i un coll i unes orelles i uns braços molçuts com els d'aquella dona per a aguantar aquella càrrega que val unes quantes centes mils lires.

Córre l'amo del restaurant, es posen en moviment els cambrers, van a cercar un silló de gran amplària, perquè en dues cadires no hi cabria, i l'assenten solemniament al mig d'una taula que ja està parada, voltada de tots els satèlits.

Naturalment una dona així, tan carregada de pedreria, anant per aqueixes carreteres, no és una cosa natural. Pels plecs de la blancor del trajo, en surten pilots de carn groguenca, un xic untada i emblanquinada; la sota-barba que li cau sobre el coll, i el coll sobre el pit, i el pit aneu a sapiguer a on; uns cabells de aquells d'un color que ja no se sap de quin color havien sigut, i tot això presidit per un nas voluntariós i uns ulls que encara estan encesos com un far en torre ruïnosa.

L'amo del restaurant que ha comprés la nostra curiositat, vé i ens diu:

—Que no la coneixen? Es la nostra comtesa Aurèlia, la gran vident, l'endevinadora més cèlebre i campiona no sols de Itàlia, sinó del món: la *madame* de Thebes italiana, i tots aquests joiells que porta els ha guanyat dient planetes a tots els sobirans d'Europa.

Aquest nom de comtesa Aurèlia el recordem tot seguit. Havíem vist al Corso de Roma el seu retrat, amb una gran mà voltada de serps cabalístiques, i havíem llegit les seves visions en un follet de cobertes vermelles.

Segons el tal llibre, havia previst amb un any d'anticipació, la mort d'En Civeton i del Shà de Pèrsia, la revolució de la Chiara, l'entrada de la Itàlia en la Gran Guerra, la retirada de Caporetto, la mort de l'Emperador d'Aústria, la revolució bolxevista, els èxits d'En Clemenceau i d'En Foch i la cançoneria d'En Wilson, amb aquells catorze punts de mitja; així mateix diu que va preveure les revolucions de It-

landa, el resorgiment italià, la victòria, el feixisme, En Mussolini i tots els fets que han passat an el món d'uns quants anys ençà, que no són pocs, i si no va predir res d'Espanya és que a Espanya no hi ha Sibila, per bona Sibila que sia, que en pugui sapiguer una paraula.

Un cop als postres, el fondista ens feu l'honor de presentar-nos-la, i com que una endevinadora quan ha menjat no està per *dites*, li vàrem fer ben poques preguntes.

Així i tot ens va dir que anys endarrera, a París, Alfons XIII l'havia anat a consultar per una malaltia de l'orella, i com ella li havia assegurat que la malaltia no era greu, li havia regalat una medalla que guarda com una gran penyora.

Va dir que a Espanya l'any que vé ha de sortir un Bernard del Carpio, que no sabem si és En Melquiades Alvarez; i un Cid que pot ésser En Romanones.

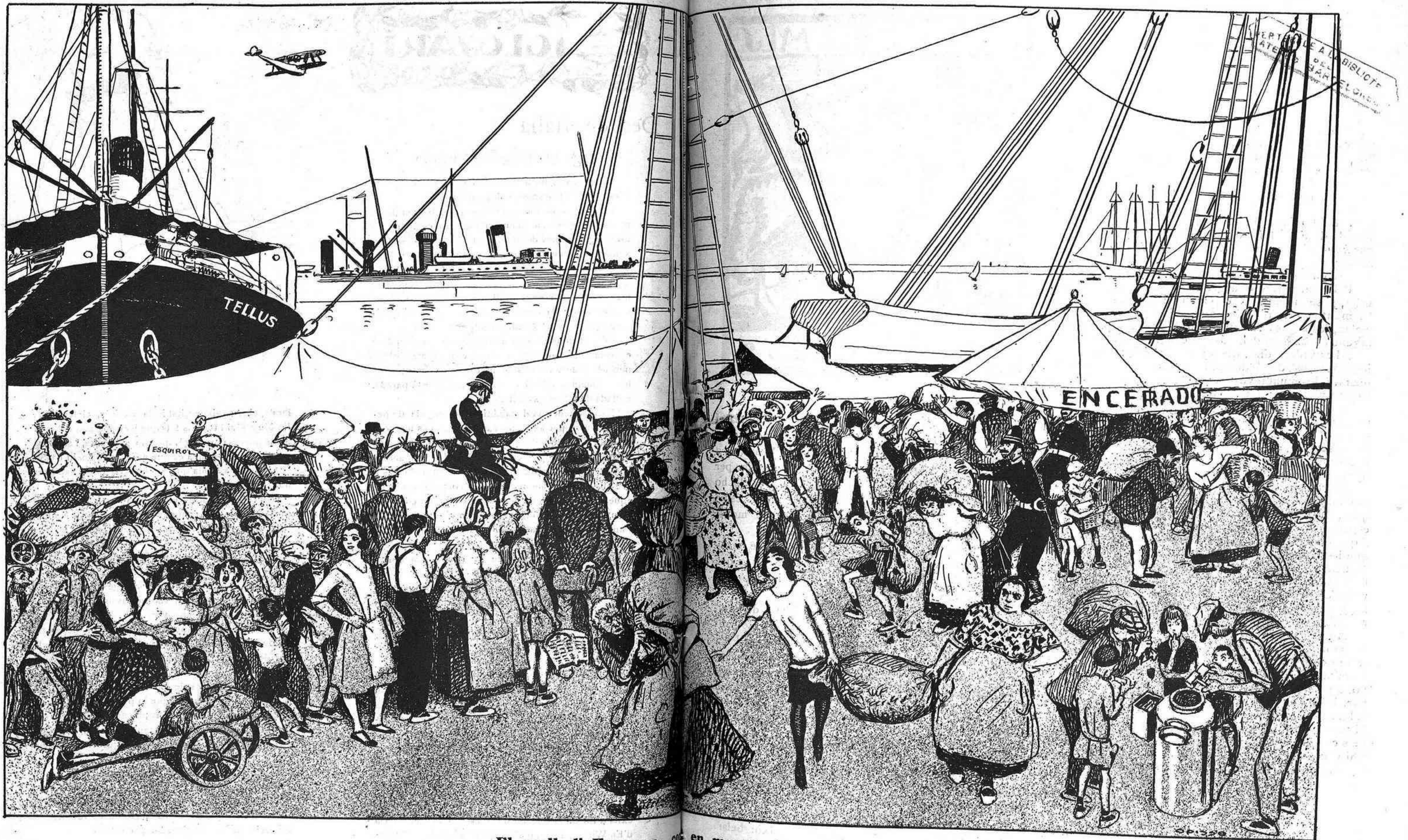
No ens va dir res de Barcelona perquè no li vàrem preguntar, ja que lo que hi passa, hi va passant sense ésser vidents, ni sibilus; ho sabem pronosticar per la gran pràctica que hi tenim, i per fi, així que ens despedírem, em va clavar aquesta sentència substanciosa:

—Vostè viurà noranta anys.

—No en pot rebaixar res?

—He dit noranta!

Amb això que els meus llegidors es revesteixin de paciència. Tenen glosador per estona.

El moll d'«Espanya» com en mercat de carbó

La mandra

Un es diu que la vida de la ciutat, tan inquieta i neguitosa—els homes de ciutat són uns malalts que sempre tenen febre,—impossibilita el treball serè, la gran obra, aquella «gran obra» que tots, des de fa molts anys, volem començar així que arriba el dilluns, que des de fa molts anys acostuma a arribar cada setmana. Però la vida intensa de la ciutat ens absorbeix. Això de la vida intensa vol dir mandra ciutadana: mandra amanida amb vermuts, picons, absentes, whiskys i altra mena de beguda.

I un bon dia un es recorda de la «Elocuencia y Moral» de Fra Lluís, d'allò de la descansada vida del *que huye el mundanal ruido*, del *verde collado* i del *manso arroyuelo*, i se'n va cap al *manso arroyuelo* a pendre un bany de naturalesa, a pasturar serenitat.

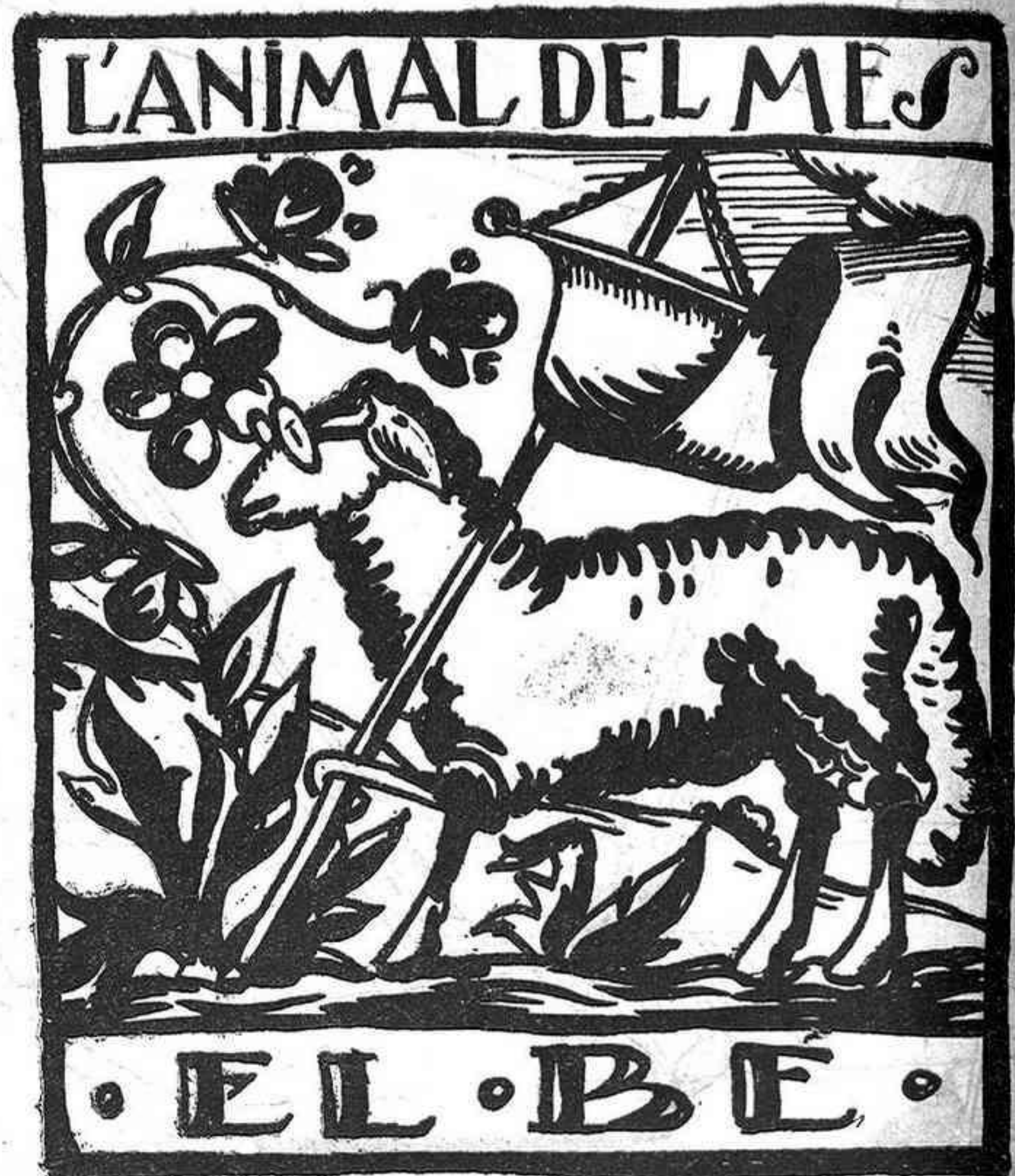
Pel tren, mirant el negre i miserable paisatge suburbà, ja se li ompla el cap amb tot allò de la pau de les muntanyes, l'olor dels camps florits, els esquellincs melangiosos dels remats, els flubiols dels pastors, la ingènua senzillesa dels rústecs camperols...

Al cap d'uns dies, quan ja és al *verde collado*, quan ja pastura, s'adona de que els camps fan pudor de femta, a les muntanyes—amb els rocs i pinassa—no hi ha pau ni n'hi ha hagut mai, els esquellincs del remat no el deixen dormir en tota la nit, els pastors ja no toquen el flubiol: toquen l'acordeón, i els camperols, que són els animals més semblants a l'home, parlen per casualitat, però lo poc que parlen és per a enganyar-te i per a explotar-te. Són lúbrics, idiotes, malignes i cobdiciosos.

Als camperols s'uneixen, per a fer-te la vida impossible, verdaderes plagues de mosquits, de mosques, d'avespes, de formigues, d'escarbats i d'algún esparver... I s'hi uneix el sol, aquell sol de pagès! Aquell sol terrible, espantós, que cau com un càstic i que ha fet dir a la gent que «a l'estiu tota cuca viu». Aquell sol que tot ho crema, que tot ho torra, que tot ho rosteix. Aquell sol és un sol groc, de color de rovell d'ou, que fa ràbia de mirar i de veure, que fa venir ganes de posar-li una pantalla de cretona, com a un quinquè.

Aquell sol és el que t'inocula la mandra. Però quina mandra! Una mandra que mai més te la podràs treure de sobre, una mandra per a tota la vida. Una mandra que així que t'aixeques i has esmorzat, ja no saps què fer sinó jeure, jeure fins a l'hora de dinar. I després de dinar, per a esperar l'hora en que el sol no pica, què has de fer sinó tornar-hi? I hi tornes, hi tornes fins que és ja fosc. I quan se fa fosc, com pels camins no hi han arcs voltaics i, naturalment, no s'hi veu, t'has de tancar a casa. I a casa, després de sopar, segueix la mandra. I llavors te'n vas a dormir, que és l'únic remei que't queda.

LLUÍS CAPDEVILA

El bè és l'animal que més i millor simbolitza el mes de juny. Nosaltres tenim una verdadera mania pels símbols. Per això, els busquem a tot arreu. Potser vostès vulguin sapiguer per quina raó el bè és l'animal del juny. Doncs ja els ho direm: perquè no és un bè qualsevol, perquè no és un bè més, perquè no és un bè dels que n'hi han molts, sinó que és un Bè, és el Bè.

El bè de Sant Joan, d'aquell Sant Joan que menjava llagastes dels camps i mel silvestre i arrels, i que per culpa d'una dona va perdre el cap, el va perdre tant que no el va trobar mai més.

Aquest bè, doncs, és el símbol del mes de juny, perquè al juny és costum celebrar la festa de Sant Joan, d'aquell Sant Joan vegetarià i misogin. I perquè no simbolitzar el mes de les fogueres, dels banys i de les coques amb pinyons servint-se de la figura del Sant? En primer lloc perquè per al símbol necessitem un animal, i no un sant. En segon lloc perquè seria una manca de respecte. En tercer lloc perquè el bè, Aquell Bè que li feia companyia, ens sembla tan interessant com una persona.

Ademés, perquè hem descobert—ja que nosaltres, quan ens vaga, que és sempre, també ens dediquem a fer descobriments—que aquell bè era espanyol. El seu bèèèèèèè!... bèèèèèèè!... s'ha quedat tant en la nostra raça, que ja no sabem més que fer això: belar. Ve't aquí.

TELO ENLAIRE

ROMEA

Cau el teló i una veu del públic exclama: «Molt bé!» Heu's aquí resumit tot l'entusiasme d'un públic frisós d'aplaudir an el seu actor, an el gran artista català, l'eminent Enric Borrás.

Decididament, tot lo que es digui d'aquest gran màgic de la veu i del geste, és poc. No cal pas cercar aquesta o aquella obra. Totes, totes són una creació d'aquest esperit fort i equilibrat que sap plasmar sense cap mena d'efectisme la emoció dels personatges.

Perquè l'Enric Borrás no fa comèdia. Viu l'acció, la sent com pocs actors.

Les funcions del ROMEA han sigut un homenatge, homenatge repetit cada vegada que En Borrás torna a casa seva. No hi ha hagut retraïment. Res hi han valgut les circumstàncies. El públic hi ha anat, el teatre ha sigut ple de gom a gom. Una vegada més s'ha demostrat que no és públic lo que falta, sinó teatre, autors.

Qui sap quan el tornarem a tindre entre nosaltres. El nostre desig és que sigui aviat, sovint, que quan l'Enric Borrás reapareix a l'escena catalana, veiem que el teatre català no és pas un cos sense sang. Ço que li falta és el nirvi que el faci vibrar.

La setmana que vé si no hi ha res de nou, debutarà la companyia que dirigeix En Martínez-Sierra. Ens alegrem de poguer, una vegada més, aplaudir a la deliciosa Catalina Bàrcena.

NOVEDADES

La comèdia d'En Felix Corazoni estrenada dimarts, *La señora presidenta* és una bona comèdia, una comèdia mansa, que no hi passa res que no es pugui sapiguer. Malgrat això, com que està dialogada amb força traça, entreté.

Ajustadíssima l'interpretació, de la que sobresortiren les senyorettes Rodrigo, Martínez i Méndez i els senyors Peña, Córdoba i Balaguer.

TIVOLI

Com ja diuen els cartells, *Las Mariscalas*, per la seva musica, és una sarçuela espanyola. Nosaltres no sabem lo que certs autors entenen per musica espanyola. Sembla talment que al classificar dins d'aquest gènere a qualsevol sarçuela, vulgui dir una recopilació de tot lo vist i de tot lo sentit.

El senyor Calleja no ha fet altra cosa. I això tindrà tanta valor com vulguin, però ens sembla molt poc interessant. Demés, som partidaris de que la musica sigui bona, espanyola o no.

L'interpretació no passà de discreta i la presentació igual.

Es veu que En Morera ni en castellà ha pogut fer passar el *Don Juan de Serrallonga*.

Ho sentim.

GOYA

El exprés de Turquia, és un tren que ja havia fet estada a Barcelona a la «gare» «Poliorama». Com que es composava de les mateixes unitats, fou rebut, fa o no fa, igual. Unicament hi havia la diferència dels conductors. La senyora Ortega i els senyors Díaz de la Maza, Artigas i Montenegro saben lo que fan, lo que valgué perquè l'*Exprés* no fos retornat.

—Voldria un remei per a treure'm les mosques de sobre.
—Només n'hi puc donar un: vagi se'n de Barcelona.

NUEVO

La companyia que dirigeix En Salvador Videgain cada dia obté més èxit.

Dimarts degué estrenar-se *El Gran Bajá*, de la que ja parlarem.

VICTORIA

Amb l'opereta *Mamá Felicidad* va fer la seva presentació an aquest teatre la notable companyia Zuffoli-Peña.

Els distingits i volguts artistes foren acollits amb molta simpatia pel públic del Paral·lel, admirant-se la riquesa de les toillettes d'Eugenia Zuffoli, la gràcia d'En Ramón Peña i l'excel·lent conjunt de la companyia.

El públic aplaudí llargament a l'obra i llurs intèrprets.

COMICO

Amb la famosa opereta, anys hà no representada, *Mam'zelle Nitouche*, el públic recobrà als volguts artistes Antonieta Fuentes i Gómez Rossell.

EL PANIC DE LA «LLIGA»

—Jo no sé pas com acabar-m'ho això d'En Cambó.

—Per mí que se'ns passa al mero.

Foren aplaudits abastament durant la representació, veient-se obligats al final a dirigir la paraula al públic.

ELDORADO

Cristalina, dels germans Quintero, no és tan *cristalina* com ells es creuen. La comèdia resulta poc interessant, embolicada de procediments, de personatges falsejats... Quan els Quintero fan sainet ens semblen admirables. Quan fan drama, no.

La interpretació justa, especialment la Xirgu que, malgrat no ésser ja *la nostra Xirgu*, segueix essent una actriu admirable.

FUTBOL

Daring-Barcelona.—Allò del dissabte a la tarda, fou una «camama», car servant encara la bona impressió del partit anterior, fou com si ens tiressin una galleda d'aigua a sobre. Si els belgues fossin millors que els anglesos, no parlariem d'aquesta manera, però com que no és així, i com que el Barcelona va pifiar-la, quedem, doncs, en que el partit del dissabte fou una ensarronada

I abstenint-nos de judicis
deplorem aquesta crisis.

Ja pensava jo! No podia ésser tanta ventura. Per força ens havia de fer mal aquell embat d'entusiasme del diumenge passat. No ha perdut el Daring ni el Barcelona. Els dos gols regalats el dissabte passat als estrangers foren tornats l'endemà, car els belgues són gent que no li agrada deure ni que li deguin.

En Sancho
ja té ganxo.

La tornada del *niño pródigo* fou aplaudida com era d'esperar, perquè altrament ja no hauria perdut temps vestint-se per a sortir encara en *paños menores* reglamentaris i per a abandonar el camp als quinze minuts, dos segons i tres tercers. En Piera ja estava preparat entre bastidors i va substituir-lo per a donar temps a l'Elías perquè acabés de pulir-se. Fetes les presentacions de ritual

sense gols ni cap penal
mandrejava la pilota,
com si el sol fos tropical
i els musclets patissin glota.

Tot eren corners contra els belgues, i com que això de corners prové de corn, l'Alcántara imità als animals cornuts per a rematar amb el cap el segon gol de la segona part, que fou el que feia el computu del deute amistós. Per això es feu cinc minuts abans. No fos cas que algun jugador hagués ficat la «pata» i s'hagués extralimitat.

Avenç-Martinenc.—Això de la promició ja va intrigant-me tant o més que això del cap-i-cua, car si el Martinenc és el cap del B, l'Avenç és la cua del A.

Durant el primer acte no va passar res; només quiscún ballet per sota les cames del porter.

El tercet defensor de l'Avenç constituïa una cleda infranquejable.

Ja faltaven deu minuts, i, com que veien la poca substància d'un partit sense gols, es digueren: «Fem-ho a torna pinyols?»

L'Albadalejo n'endossà un a l'Avenç, però En Molera, més

llest que el rector de Terrassa, que porta aquest mateix nom, va encarregar-se de fer la devolució.

Gràcia-Terrassa.—Aquest partit fou molt graciós i segons em digueren quedaren de tres a un a favor dels graciencs.

Vareig enterar-me del resultat, assegut a la terrassa d'un cafè molt típic. Les tasses són de llauna i estan lligades a la taula fixa per medi d'una cadeneteta. Veu l'escanciador del jugo d'acelga i diu:

—A les tres?

Si en aquell moment no posen a la seva mà els quinze, torna a buidar la xicra i us dóna una lliçó sobre la confiança. Perquè no hi hagi temps d'engolir abans de pagar, la cafetera consisteix en una xeringa de veterinari que raja i xucla amb la mateixa facilitat que bevien i piraven els clients d'aquest cafè especial.

OI?

En Pou i Sabater, líder de joves republicans nacionalistes, és un ferm enemic del futbol. Jo dic: creu vostè que si fos possible l'obtenció de la llibertat es podria comptar amb els lirismes patriòtics? Si no van al futbol aniran als «toros» o en altres llocs de perdició. Que cridin com musclaires o com vulguin, el cas és que no s'estovin els muscles.

REFLI I

LES ESCORRIALLES

Quan la calor apreta, l'art minva de valent en ço que respecta a les exposicions; els artistes fugen de ciutat i els compradors també. Els uns van a empaitar a la Naturalesa per a treure-li el suc; els altres s'afanyen en passar a qualsevol lloc un estiu que passarien millor a casa seva, i el criticaire d'ofici corre d'ací d'allà i no troba més que les escorrialles de la temporada. L'home deixa escapar un bufec de satisfacció.

Podrà respirar tranquil els tres mesos de banys com aquells llogaters que tenen pagat el trimestre del pis.

Ja era hora!

Parlem de les escorrialles?

Parlem-ne, però abans serà precís fer un bombo gros com el de l'Escuder, del qual poca gent es recorda ja, a l'escultor Borrell Nicolau, que s'és quedat el «Saló Parés» per a ell tot sol.

D'això en dic un artista que té punts d'home, i traça, i enginy, i ganes de treballar. La gent hi entra poc a poquet a «Cân Parés» com si anés a missa primera, i en surt satisfeta igual que d'un dinar d'òbit. És que les figures exposades li han dit a l'orella coses boniques; començant per aquella majestuosa *Dona de l'àmfora*, graciosament hel·lènica, i acabant pels retrats, quines cares carneses i fresques sembla que parlin. El guix, el fang, el bronze i el marbre es tornen a les mans d'En Borrell flonjos mateix que cera.

Que Minerva li servi aquesta gràcia!

**

A «El Siglo» bodegons, figures i paisatges de l'Enric Porta, un jove que va cercant el bon camí i em penso que'l trobarà aviat, sobre tot si escolta la bona-

ALTA POLITICA

—Mira que deu ésser trist ésser pistoler!
—Val més ésser ministre, oi?

ventura dita per aquelles tres *gitanes* que s'han deixat mapar per ell. A les «Galeries Antonietti» exposició d'En F. Camps, un desertor de *Nou Ambient*, el qual pensa que val més anar sol que mal acompanyat. Jo soc del seu parer; ei, si *es pot anar sol*, cosa que no arriba a demostrar el jove pintor, encara que'ns mostra alguna coseta ben orientada. A les «Galeries Dalmau» pintures d'En Jaume Guardia. En guàrdia, nois, que aquest mestre va per feina! Pinta a l'oli, al fresc, al tremp i a l'aquarel·la, si bé en cap dels quatre procediments m'arriba a convèncer. En els retrats, però, hi toca una mica; de tant en tant ensopega una nota de paisatge, car demostra que té pasta de pintor. El que potser no ha trobat encara, és bona *llevadura*.

A la «Pinacoteca», després d'una formosa col·lecció de tricromies sortides de la «Unió de Fotogravadors», hi havem vist una exposició de pintures degudes a divuit artistes diferents.

Parlem-ne?

No m'atreveixo. Em caldria una plana de L'ESQUELLA, al menys.

Altre dia serà.

C. ARBÓ

Els procediments massa radicals dels repudiables vasalls del ventre major del territori, han valgut quelcom.

D'una manera o altra tenen de guanyar, car no convé deixar a la mà dels catalans les seves coses. Cal barrejar-hi quiscún castellà, encara que sigui un príncep tronat o un maleta neuròtic!

J. PUIG

Única manera d'anar amb certa tranquil·litat pels carrers de Barcelona

Això de la mosca no acabarà fins que ens pugui la mosca al nas. Ja n'estem tips de mosques, fins dels «mosca morta» que tant abunden i que tant mal fan a la ciutat.

Allà baix tots els combats més forts es lliuren en els barrancs. Aquí també; tots els combats socials, si bé no es lliuren en cap barranc, queden sempre embarrancats.

PROU AUTORITATS UNIQUES

Doncs què voleu? No us entenem, ni vosaltres tampoc. La pau no és pau si no és pau imposada.

El Banc d'Espanya ha adquirit un solar a la Granvia Laietana, per aixecar-hi un edifici on instal·lar-se dignament.

Però el Banc de Barcelona fent de senyor Esteve, no ha comprat pas un terreny que dongués a quatre carrers, sinó un de tants

solars limitats d'una banda per varies cases velles i atrocinades. I encara, gràcies.

En treu tan poc el Banc d'Espanya de Barcelona!

L'Aplec de la Sardana s'és pogut celebrar enguany amb un dia magnífic. Donava goig veure els boscos de Vallvidrera invadits per l'alegre jovenalla sardanística. L'esperit d'En Maragall estem segurs de que voleiava per aquells voltants; i fins que dansava al ritme de la seva excelsa poesia bo-i cantant:

La sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan.

En escriure aquestes ratlles la vaga del ram de transports és entrat en la seva quinta setmana: entrarà aviat a la sexta?

No me'n estranyaria gens.

Al fi i al cap s'és demostrat que sense transports també es viu a Barcelona.

I sense higiene, ni administració, ni seguretat personal.

Res, que estem a Xauxa.

La «Lliga» ja només pot servir de lliga-cama, car quan En Pol després de tant lligar caps, no ha pogut fruir enaltint la superlativa victòria dels seus, ens arribem a témer que a no trigar hi haurà un deslligament que no hi arribarà ningú a temps.

Acció Catalana ha triomfat, ha obtingut del poble una concessió que demostra la confiança que en ella ha posat.

Per què tots els estaments comencen bé i acaben malament?
Per por, per interès, per ambició o per traïdor.

No volgueu, doncs, acabar de vendre el poble i la vostra dignitat.

Belles Arts hi hagué revista de serens, serens i desperts, amb motiu d'estrenar un altre uniforme.

Com que's tractava de gent de nit no hi podien mancar els senyors Luna, Ribé, el sol matinal, i Merino, el sol de posta.

En veu baixa, i per a no avergonyir-los, se'ls pregà que pel bon nom del «cuerpo» s'abstinguessin de comprar estampes carrinclones com fan cada Nadal

Respostes pagades

Miquel Navarra: Mai acceptem mercès de ço que diem dels treballs bons que'ns envien. Les mercès les donem nosaltres quan ens porten coses dignes d'ésser publicades. — Un de Canet de Mar: Vagi fent, i quan en tindrà un bon feix en farem un volum. Està content? — Joan Pascual: De «perles». Ho guardem per al dia 22, que és la vigília de la nit del seu Sant. És un jorn molt indicat per a que pugui ressaltar el seu conte fantàstic. No estronqui els envios. — Pau de la Tomasa (Cambrils): L'Apeles Mestres viu en el Passatge Permanyer. En concret, no li podem dir res de tot el que'ns pregunta. — Flic: Un flic a França vol dir el mateix que el motiu bòfia nostre. També s'acostuma motejar els agents de ville amb el nom vache o vaca. — Manuel Mainou Pla: Li tornem a dir que anirà a la primera ocasió una mica arreglat. L'original devia extraviar-se. — J. Costa Pomés: Mercès. — J. Cosialls i Ferrer: Com que encaixa, anirà a les caixes. — Josep Planagumà: Per no ofendre la seva humilitat, farem tots els possibles per publicar-lo.

Dr. ANTONIO PAGADOR

LOS VENENOS SOCIALES

OPIO - MORFINA

Un tomo: Pesetas 10

ELS CENT MILLORS
CONTES COMICS

Les cent millors poesies
de la Llengua Catalana

Un volum:

Pesetes 2

Un volum:

Pesetes 1'50

Colección DIAMANTE

Obras de los más notables escritores nacionales y extranjeros,

van publicados 125 tomos a Pesetas 0'60 cada tomo

<p>1. de Campeador. Doloras, 1.ª serie.
2. — Doloras, 2.ª serie.
3. — Humoradas y cantares.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie.
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie.
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie.
7. — Colón, poema.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.
9. — Drama Universal, poema, segundotomo.
10. — El Licenciado Torralba.
11. — Poesias y Fábulas, 1.ª serie.
12. — Poesias y Fábulas, 2.ª serie.
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz.
15. F. Urrecha. Siguiendo al muerto.
16. A. Pérez Noya. Los humildes.
17. S. Rueda. El gusano de luz.
18. S. Deigado. Lluvia menuda.
19. O. Frontaura. Gente de Madrid.
20. Miguel Melgosa. Un viaje a los infiernos.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.
22. J. M. Matheu. [Rataplan]
23. T. Guerrero. Gritos del alma.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.
27. J. López Silva. Migajas.
28. F. Pi y Margall. Trabajos sueltos.
29. E. P. Bazán. Arco iris, cuentos.
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.
31. M. Matoses (Corzuelo). [Aleluyas finas]
32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).
33. } A. Flores. Doce españoles de
34. } brocha gorda.</p> | <p>35. José Estremera. Fábulas.
36. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.
37. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.
38. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.
39. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.
40. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.
41. } Jacinto Laballa. Novelas inti-
42. } mas.
43. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.
44. F. Pi y Margall. Diálogos y artículos.
45. Charles de Bernard. La casa de los amantes.
46. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.
47. R. Altamira. Novellitas y cuentos.
48. J. López Valdemoro (El Conde de las Navas). La niña Araceli.
49. R. Soriano. Por esos mundos...
50. L. Taboada. Perfiles cómicos.
51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.
52. J. Ortega Munilla. Fifiña.
53. F. Salazar. Algo de todo.
54. Mariano de Cavia. Cuentos en guerrilla.
55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.
56. Francisco Alcántara. Córdoba.
57. Joaquín Dicenta. Cosas mías.
58. López Silva. De rompe y rasga.
59. Antonio Zozaya. Instantáneas.
60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire.
61. L. Taboada. Colección de tipos.
62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.
63. Angel R. Ohaves. Cuentos de varias épocas.</p> | <p>64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.
65. Francisco Pi y Arsuaga. El Cid Campeador.
66. Vital Aza. Pamplinas.
67. A. Peña y Gofil. Río revuelto.
68. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios.
69. Nicolás Estévez. Calandracas.
70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.
71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.
72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.
73. F. Barado. En la brecha.
74. Luis Taboada. Notas alegres.
75. Xavier de Montepin. La señorita Tormenta.
76. A. Zozaya. De carne y hueso.
77. X. de Montepin. Muerto de amor.
78. Conde León Tolstol. Venid a mí...
79. A. Calderón. A punta de pluma.
80. Enrique Murger. Elena.
81. Luis Taboada. Siga la broma.
82. L. G. de Giner. La Samaritana.
83. Oyrano de Bergerac. Viaje a la luna.
84. E. Antonio Flores. [Huérfana]
85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.
86. A. Pestana (Gale). Cuentos.
87. Angel Guerra. Al sol.
88. T. Dostolewsky. Alma infantil.
89. E. de Amlols. Aire y Luz.
90. L. García de Giner. Valentina.
91. E. de Amlols. Manchas de color.
92. Voltaire. Zadig y Micromegas.
93. M. Ugarte. Mujeres de París.
94. Obras menores de Cervantes.
95. Obras menores de Cervantes.
96. J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.
97. Voltaire. Cándido.
98. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
99. J. Bonavente. Teatro rápido.</p> | <p>100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
101. J. León Pagano. La balada de los sueños.
102. A. Guerra. Polvo del camino.
103. Camilo Castello Branco. Maria Moisés.
104. Graella Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
105. Antología taurina.
105. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
108. Ega de Quelrok. La nodriza.
109. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
110. M. Sarmiento. Asi.
111. Felipe Trigo. A todo honor.
112. Manuel Ugarte. Los estudiantes de París.
113. Fray Luis de León. La perfecta casada.
114. Jorge Manrique. Poesias.
115. El Abate Prévost. Manón Lescaut.
116. J. Givanel Mas. Prosa epistolar.
117. J. Givanel Mas. Devocionario poético.
118. Miguel A. Ródenas. De las maldadas al Otero.
119. E. Marquina. Juglarías.
120. Gabriel Miró. Los amigos, los amantes y la muerte.
121. S. Rusinol. Hojas de la vida.
122. F. de Lamartine. Rafael.
123. A. Karr. El perro de Sir John.
124. E. Zamaola. Rick.
125. A. de Lamartine. Graziella.</p> |
|--|--|--|---|

NOTA.—Tot hom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebra a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviis si no's reben, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebaixas.

40
80
12
60
50
25
20

267

L'ACTUALITAT

La mosca a l'escombriaire.—Noi, no les recullis, tingues llàstima de mí; pensa que diuen que a l'estiu tota cuca viu!

124
12
12
45

199

267
193

74